

Pojem

Každý pojem je pojmem něčeho, k čemu se vztahuje (odnáší), nebo také: čeho je pojmem, ale co není jeho součástí. Odtud plyne, že má intencionální charakter, tj. je intencionálně zaměřen na něco, čím sám není a co má (a zachovává si) vůči němu jistou samostatnost a svébytnost. V dosavadní pojmové tradici se o tomto „něčem“, k čemu se pojem vztahuje, mluví jako o jeho „předmětu“. Otázkou, kterou je třeba se zabývat, je povaha oné intencionality (intencionálního vztahu) pojmu k něčemu, co už není pojem, ale co je pojmem pojato. Jde o to, je-li ona intencionalita vlastností pojmu samého, anebo zda jde u pojmu pouze o plnění jisté úlohy v rámci intencionálního vztahu, který sám není vlastností pojmu.

Abychom mohli tuto otázku řešit, musíme upřesnit, jaká je vlastně povaha pojmu a jaké je jeho místo a funkce v myšlení. To úzce souvisí s tím, zda pojem může být pojímán (chápán) samostatně, bez nutného vztahu k něčemu z toho, čeho je pojmem. To, že „předmět“, k němuž se pojem vztahuje (tj. čeho je pojmem), má jistou samostatnost a svébytnost, ještě nijak nepředznamenává, že podobnou samostatnost a svébytnost má také pojem, a to právě ve vztahu k svému „předmětu“. Pojem ovšem nemá žádnou svébytnost a nezávislost ve vztahu k myšlení (konkrétní pojem ke konkrétní myšlence, ale možná nejenom vůči ní). Pojem může nejen plnit svou úlohu a funkci pouze v rámci myšlení, ale nemůže mimo myšlení vůbec existovat.

(Písek, 030520-3.)